

Громадська організація
«Разом до громадянського суспільства»

**Проблематика покращення
комунікації влади
та громадськості
у Чернігівській області**

Аналітичний звіт

Чернігів, 2021

Звіт підготовлений у рамках проєкту «Пандемія: нові умови, як вікно можливостей для покращення комунікації влади та громадськості у Чернігівській області», який реалізується під егідою програми «Громадськість за демократизацію» за сприяння Європейського Союзу, що реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights_en).

Упорядкування та соціологічні дослідження – Дмитро Гапоненко, доцент Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Зміст публікації є виключною відповідальністю грантоотримувача ГО «Разом до громадянського суспільства» й жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу

Наклад – 200 прим.

© ГО «Разом до громадянського суспільства», 2021

Зміст

Аналітичний звіт за результатами опитування представників громадських рад і організацій громадянського суспільства в рамках реалізації проєкту.....	4
Громадські ради: робота в умовах карантинних обмежень.....	4
Особливості комунікації громадських рад та влади.....	7
Особливості комунікації органів влади та місцевого самоврядування з населенням.....	9
Співпраця організацій громадянського суспільства з владою в умовах пандемії.....	11
Висновки і пропозиції.....	13
Оцінювання ефективності комунікації влади із тематики протидії поширенню COVID-19.....	14
Корюківська міська рада.....	16
Ніжинська міська рада.....	17
Борзнянська міська рада.....	17
Прилуцька міська рада.....	18
Менська міська рада.....	18
Загальні рекомендації для органів влади щодо комунікації із тематики протидії поширенню COVID-19.....	18
Аналіз діяльності громадських рад при органах влади в Чернігівській області у 2020–2021 роках.....	19
Громадська рада при Чернігівській обласній державній адміністрації.....	19
Громадська рада при виконавчому комітеті Ніжинської міської ради.....	21
Громадська рада при Головному управлінні Державної податкової служби у Чернігівській області.....	22
Громадська рада при виконавчому комітеті Прилуцької міської ради.....	24
Громадська рада при Державній екологічній інспекції у Чернігівській області.....	25
Контент-аналіз публікацій на інформаційних ресурсах органів державної влади та місцевого самоврядування.....	25
Чернігівська обласна державна адміністрація.....	26
Корюківська міська рада.....	27
Ніжинська міська рада.....	27
Прилуцька міська рада.....	28
Борзнянська міська рада.....	29
Менська міська рада.....	30

Аналітичний звіт за результатами опитування представників громадських рад і організацій громадянського суспільства в рамках реалізації проєкту

- 1.1. Громадські ради: робота в умовах карантинних обмежень.**
- 1.2. Особливості комунікації громадських рад та влади.**
- 1.3. Особливості комунікації органів влади та місцевого самоврядування з населенням.**
- 1.4. Співпраця організацій громадянського суспільства з владою в умовах пандемії.**
- 1.5. Висновки і пропозиції.**

З 12 березня 2020 року через пандемію COVID-19 Кабінет Міністрів України запровадив карантин. Обмеження передбачали закриття навчальних закладів усіх рівнів, заборону масових зібрань та авіасполучення з окремими державами. З часом вимоги посилилися й зачепили практично всі сторони життя суспільства, що спричинило бурхливий процес адаптації до нових умов.

З метою вивчення змін, що сталися у формах співпраці й засобах комунікації органів місцевого самоврядування з громадськістю, членами ГО «Разом до громадянського суспільства» були розроблені спеціальні гайди і впродовж травня–червня 2021 року проведено 25 глибинних інтерв'ю.

З числа опитаних членів громадських рад були по 2 представники об'єднань при: Чернігівській обласній державній адміністрації (далі – ЧОДА), Головному управлінні Державної податкової служби у Чернігівській області, Державній екологічній інспекції у Чернігівській області і виконавчих комітетах Ніжинської та Прилуцької міських рад.

Серед громадських організацій було опитано 8 представників із м. Чернігова, по двоє з м. Ніжина і м. Прилуки, по одному з м. Мена, м. Корюківка і м. Борзна.

1.1. Громадські ради: робота в умовах карантинних обмежень

Мотивація та порядок денний

Переважна більшість опитаних членів громадських рад має досвід роботи в таких об'єднаннях від двох до чотирьох каденцій, причому окремі представ-

ники встигли спробувати свої сили в кількох із них. Це стосується виключно учасників дослідження з м. Чернігова, коли в певний проміжок часу вони працювали в громадській раді при ЧОДА, а пізніше – при Головному управлінні Державної податкової служби чи Державній екологічній інспекції. Водночас серед респондентів були й обрані вперше.

Коло питань, які доводилося вирішувати респондентам під час діяльності, було доволі широким і включало такі аспекти:

- підготовка звернень до Президента України і Верховної Ради України;
- охорона здоров'я й доставка лікарських препаратів;
- благоустрій міст;
- контроль за роботою комунальних підприємств;
- створення регіонального ландшафтного парку;
- збереження історичної спадщини й розвиток туристичного потенціалу регіону;
- захист прав підприємців і вплив на регулювання податкової політики;
- розгляд питань, пов'язаних із лісозаготівлею й реалізацією деревини;
- створення Чернігівського обласного молодіжного центру.

Що стосується мотивів і мети участі, то переважно члени громадських рад вказували на два напрями: перший – бажання розвивати громадянське суспільство, небайдужість до подій і процесів, які відбувалися в містах; другий – мати реальну можливість впливу на прийняття рішень органами місцевого самоврядування. Крім того, значна кількість респондентів, які дали згоду на участь у дослідженні, виявилися профспілковими лідерами. Окрім зазначеного вище, вони пояснювали власну присутність у громадських радах необхідністю постійно отримувати оперативну інформацію про останні події з метою інформування членів організації, а також представлення й участі профспілок у здійсненні регіональної політики.

Окремої уваги заслуговує діяльність громадської ради при Головному управлінні Державної податкової служби в області, до складу якої входить чимало представників підприємців і їхніх об'єднань. Для них одним із мотивів участі в роботі об'єднання стала необхідність вносити власні пропозиції й коригувати проекти рішень, пов'язаних із податковою сферою, ще до їхнього прийняття – оскільки процес внесення зміни до вже ухваленого закону чи постанови КМУ набагато складніший і триваліший у часі.

Громадські ради та місцеве самоврядування

Реформа децентралізації триває в Україні з 2014 року, а на 2020 – 2021 роки припав найактивніший її період. Зокрема, було затверджено новий адміністративно-територіальний устрій і сформовано 1 469 об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), з них 57 – у Чернігівській області. Логічно завершили цей процес місцеві вибори 25 жовтня 2020 року.

Враховуючи складність вищезазначених перетворень, вони мали б суттєво позначитися й на діяльності громадських рад. Проте, респонденти практично не відчували змін у власній діяльності. Справа в тім, що міста Ніжин і Прилуки як були єдиними громадами, так ними й залишилися. Лише через збільшення бюджетних надходжень частіше стали розглядатися питання економічного характеру. Незначні зміни відбулися в громадській раді при ЧОДА. На засіданнях стали частіше обговорювати питання, пов'язані зі створенням і діяльністю ОТГ. Окрім того, реформа зменшила повноваження обласної адміністрації в соціально-економічній сфері, а тому чимало організацій переорієнтували власну діяльність саме на громади, оскільки там зосередилися й повноваження, і кошти.

Вплив карантинних заходів

Значно більший вплив на діяльність громадських рад справили обмежувальні заходи внаслідок пандемії COVID-19. Найбільш підготовленою до нових умов виявилася громадська рада при Головному управлінні Державної податкової служби в області, у положенні про яку ще до карантину був закладений механізм дистанційного голосування. У випадку, якщо на розгляд виносилися другорядні питання, членам ради розсилалися інформаційні матеріали, був визначений термін, за який вони мали висловити свою позицію, відбувалося голосування й потім рішення направлялося у відповідний орган. Тому, коли розпочалася пандемія, усі спокійно продовжили роботу в онлайн-форматі. Причому такий перехід практично не позначився ані на кількості учасників, ані на тривалості засідань.

Більш суттєво карантин вплинув на діяльність громадської ради при виконавчому комітеті Прилуцької міської ради. Із самого початку дії обмежень був певний проміжок часу, коли вона взагалі не збиралася. Згодом члени об'єднання повернулися до роботи у звичному режимі, але з дотриманням безпечної дистанції, маскового режиму тощо.

Серед нововведень респонденти вказали на появу спільного чату в додатку «Вайбер». Загалом, тривалість засідань і кількість учасників, за винятком тих, хто хворіли, не змінилися.

Набагато сильніше карантинні обмеження вплинули на діяльність громадських рад при виконавчому комітеті Ніжинської міської ради й ЧОДА. У першому випадку значно скоротилася кількість засідань і їхніх учасників, практично не відбувалася комунікація з керівниками комунальних підприємств, а самі члени об'єднання спілкувалися між собою за допомогою телефонного зв'язку. Щодо другого, то з початком пандемії збори не проводилися взагалі, пізніше була налагоджена діяльність президії, а от засідань ради в жодному з можливих форматів не було. У цій ситуації варто наголосити, що до складу громадської ради при ЧОДА входило 136 членів, що не дозволяло витримати всі

нормативи для роботи в традиційному форматі, а також створювало значні технічні й організаційні перепони для роботи в онлайнному режимі.

Громадська рада при Держекоінспекції в Чернігівській області з різних причин фактично припинила свою діяльність ще до початку пандемії COVID-19.

1.2. Особливості комунікації громадських рад та влади

За час існування громадські ради в Чернігівській області пройшли складний шлях у налагодженні відносин з органами влади та місцевого самоврядування, при яких вони були створені. Так, на самому початку їхнього формування були випадки, коли потенційним «небажаним» членам просто не давали можливість подати документи. Деяко змінилася ситуація після 2014 року, проте й у той час були випадки, коли недобросовісні керівники намагалися створити «власні» громадські ради з представників наближених до них громадських організацій, які згідно зі змістом власних статутів часто не відповідали напряму діяльності конкретного державного органу. Подібні процеси супроводжувалися акціями протестів, провокаціями тощо.

На сьогодні ситуація стабілізувалася, і більшість об'єднань функціонують у нормальному режимі, проте далеко не завжди влада дослухається до думок суспільства.

Як і в попередньому випадку, найкраще співпраця налагоджена в громадській раді при Головному управлінні Державної податкової служби в області. Переважна більшість проєктів складних або резонансних рішень виносяться керівництвом управління на розгляд ради і впроваджується після її погодження. Не останню роль у цьому зіграло особисте ставлення керівника органу, який регулярно відвідує засідання громадської ради, доповідає про діяльність, плани роботи, перспективи тощо.

Подібна ситуація склалася і в співпраці з виконкомом Прилуцької міської ради. Кілька представників громадської ради за результатами місцевих виборів отримували депутатські мандати (у 2015 і 2020 роках), чим значно посилили вплив на прийняття рішень. Крім того, наявна практика делегування членів громадської ради до складу різних комісій. Що стосується проблемних питань, то тривалий час м. Прилуки залишається без бюджету на 2021 рік, через що фінансувалися тільки захищені статті.

Стабільна робоча співпраця налагоджена й у м. Ніжині. Регулярно відбуваються зустрічі з міським головою і його заступниками. На думку деяких респондентів, така ситуація не в останню чергу пов'язана зі зміною міського голови.

Що стосується роботи громадської ради при ЧОДА, то тут учасники дослідження зазначили, що офіційно направляли звернення лише за підсумками круглого столу в грудні 2020 року. У цілому, попри фрагментарну комунікацію й обмін думками між членами ради та працівниками департаментів, за остан-

ні два роки лише кілька рішень були реалізовані позитивно. У решті випадків далі обговорення проблемних моментів справа не пішла. У зв'язку з цим окремі члени ради вирішили не подавати документи для роботи в наступній каденції, щоби даремно не витратити власний час.

Ще гірша ситуація склалася в роботі громадської ради при Держекоінспекції в області. Через неможливість досягти результатів із того чи іншого питання члени ради просто не вбачали за необхідне продовжувати власну діяльність.

*Пропозиції щодо вдосконалення постанови КМУ № 996
«Про забезпечення участі громадськості у формуванні
та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 року*

Однією з найчастіше згадуваних проблем, пов'язаних із діяльністю громадських рад, є їхній кількісний склад. Постанова передбачає, що об'єднання має формуватися з 35 представників. З цього приводу думки учасників дослідження розділилися.

Одні вважають таку кількість оптимальною, наголошуючи, що збільшення ускладнить роботу і зробить раду практично некерованою. Наприклад, так сталося з громадською радою при ЧОДА, до складу якої входило 136 членів, що представляли надзвичайно широкий спектр напрямів діяльності, тож коли необхідно було прийняти певне рішення, чимало часу витрачалося на пояснення його змісту, особливостей, можливих наслідків тощо. Крім того, значна кількість учасників об'єднання поступово перетворилася на рядових спостерігачів.

Натомість прихильники збільшення чисельності наводили аргументи, що 35 активістів не становлять критичної маси для впливу на владу при прийнятті важливих рішень. Одна справа, коли під зверненням стоїть підпис 35 членів, і зовсім інша — коли їх біля сотні і вони представляють практично всі сфери діяльності.

Серед прихильників зменшення кількості членів громадських рад виявилися представники з регіонів, де буває складно просто знайти 35 реальних представників громадських організацій, не кажучи вже про якісь відбір і рейтингове голосування.

Не менш важливою проблемою, на думку респондентів, є те, що на час створення такого інституту, як громадські ради, влада мала на меті перевести людей із «вулиці» в кабінети при органах влади, обмеживши їхні повноваження до мінімуму. За таких обставин формат роботи був затверджений таким чином, що між членами ради часто виникали конфлікти й навіть бійки, а в результаті ухвалені рішення мали лише рекомендаційний характер. Для того, щоби довести своє рішення до логічного завершення, потрібна була неабияка згуртованість, часто з підтримкою на рівні мітингів і акцій протесту. Виходячи з цього, щоби громадські ради мали реальний вплив, у них мають бути відповідні повноваження, прямий вплив на ухвалення рішень, не кажучи вже про законодавчу ініціативу.

Серед інших пропозицій щодо вдосконалення постанови КМУ № 996 респонденти запропонували такі:

- запровадження чіткого механізму виключення зі складу громадської ради у разі відсутності на засіданнях без поважних причин;
- введення відповідальності членів за прийняття рішень, але за умови надання радам реальних повноважень;
- встановлення обмежень для членів громадських організацій бути обраними до складу рад у вигляді певного стажу роботи в громадському секторі, досвіду реалізації проєктів тощо;
- визначення умов, за яких рішення громадських рад є обов'язковими для виконання органами місцевого самоврядування, у тому числі кадрових призначень на керівні посади.

1.3. Особливості комунікації органів влади та місцевого самоврядування з населенням

Ефективність використання каналів комунікації

Офіційні сайти органів влади та місцевого самоврядування. Загальна оцінка роботи офіційних сайтів ЧОДА, Чернігівської обласної й міської рад є досить високою. Пресслужби вказаних органів працюють ефективно й оперативно. Наприклад, якщо відбувається сесія, то в той же день можна знайти інформацію про рішення, які прийняли депутати. Те саме стосується питань, що розглядаються на виконкомках, важливих подій і планів – уся необхідна інформація є в наявності. Хоча були й ті, хто вважав, що наявні публікації висвітлюють діяльність влади не в повному обсязі, а сайти застарілі, мають складну структуру, і для пошуку необхідної інформації треба витратити чимало часу.

Схожі відгуки й зауваження респонденти зробили й офіційному інтернет-ресурсу Прилуцької міської ради. Щодо м. Ніжина, то не дивлячись на непогане наповнення офіційного сайту, учасники дослідження оцінили загальну ефективність використання порталу як незадовільну, оскільки місцеві мешканці мало ним користуються й розміщена інформація залишається незатребуваною.

Що стосується колишніх районних центрів, то найкращі відгуки ми отримали про роботу інформаційного джерела у м. Корюківка, де що гірша ситуація у м. Мена, де влада часто не публікує інформацію про проблемні моменти власної діяльності. Більшість повідомлень офіційного сайту в Борзнянській міській раді – сповіщення про те, що відбулася певна подія або нарада, без уточнень і роз'яснень.

Офіційні групи в соціальних мережах органів місцевої влади всіх регіонів, які аналізувалися в дослідженні, були оцінені респондентами на високому рівні. Беззаперечне лідерство серед користувачів цих ресурсів належить мережі «Фейсбук». Фактично, розміщена на офіційних сайтах інформація дублюється

в соціальних мережах, проте цей формат є більш зручним для широкої аудиторії, оскільки адаптований для всіх видів гаджетів, що мають підключення до інтернету, сповіщає користувача про публікацію, а також дає змогу побачити реакцію читачів і залишити власний коментар.

Водночас варто зазначити, що найяскравіше на фоні інших громад виділяється Корюківська міська рада, де окрім загальної сторінки власний блог веде міський голова, який активно спілкується, коментує і відповідає на питання мешканців у різних групах.

Телебачення. У м. Чернігові здійснюють мовлення три регіональні канали. Комунальний телеканал «Новий Чернігів», приватний – «Дитинець», а також регіональне відділення Національної суспільної телерадіокомпанії України «UA: Чернігів». Засновником першого є міська рада і фінансування відбувається з міського бюджету, другий пов'язують із міським головою, через що, на думку респондентів, влада доволі ефективно використовує обидва засоби комунікації. Проте, інформація про діяльність міського голови й комунальних підприємств подається переважно в компліментарній площині. Щодо «UA: Чернігів», то тут висвітлення інформації відбувається згідно з журналістськими стандартами, можна почути протилежні думки й коментарі експертів без впливу конкретної позиції редакції.

Загалом усі перелічені масмедіа мають свій унікальний контент і глядача: ранкові і вечірні ефіри, сучасний підхід, зустрічі з відомими людьми, а через те, що місто невелике й інформаційних приводів небагато, висвітлення подій відбувається оперативно.

Серед інших регіонів місцеве телебачення є тільки в Прилуках. Мовлення здійснюють комунальне підприємство «Телекомпанія «Прилуки», яке активно використовується владою для формування громадської думки, і приватне ТОВ «Телерадіокомпанія «ТІМ», в ефірі якого частіше лунають критичні зауваження щодо діяльності міської ради.

Значно меншим попитом користується **радіо**. Основна проблема в цьому випадку полягає не стільки в небажанні місцевої влади використовувати цей канал комунікації, скільки в низькому рівні популярності радіо як джерела інформації серед містян. Тим не менше, найкраще в цьому сегменті представлено «Українське радіо: Чернігівська хвиля», яке має низку популярних авторських програм і проводить пряму трансляцію ефірів у мережах «Фейсбук» і «Ютуб», чим значно розширює власну аудиторію. Також місцеві радіостанції діють у Прилуках і Борзні, проте вони не мають вагомого інформаційного впливу на аудиторію слухачів.

Загалом, якщо казати про канали комунікації, будь-яким чином пов'язані з владою чи її представниками, то більшість повідомлень мають одновекторний характер. Фактично, органи місцевого самоврядування доносять інформацію, яка їм потрібна і висвітлює їхню діяльність із позитивного боку, подекуди з використанням маніпулятивних і формувальних прийомів.

1.4. Співпраця організацій громадянського суспільства з владою в умовах пандемії

З часу запровадження карантинних обмежень певних змін зазнав і інформаційний простір. Респонденти з усіх регіонів помітили збільшення повідомлень про епідеміологічну ситуацію, роботу системи охорони здоров'я, щоденні звіти і пресрелізи про кількість хворих і наповненість лікарень, проведення благодійних акцій тощо.

Частими гостями на телеканалах стали представники закладів охорони здоров'я, що дало змогу почути інформацію безпосередньо від фахівців, а в містах, де не було власного телебачення, активно почали долучатися до ресурсів відеохостингу «Ютуб». За цих умов використовувалися як загальнодержавні дані, так і регіональні особливості перебігу пандемії.

Незважаючи на домінування телебачення в інформаційному просторі, частка інтернету почала швидко зростати, що призвело до появи нових інформаційних ресурсів, груп у соціальних мережах, створення відкритих чатів у додатку «Вайбер» із питань охорони здоров'я, де кожен учасник мав змогу отримувати оперативну інформацію щодо рівня захворюваності й карантинного зонування України.

Водночас з початком пандемії стало менше відкритих зустрічей, доступ громадян на сесії міських рад було обмежено, а окремі органи влади скасували приймання з особистих питань, не запропонували жодної альтернативи для отримання відповідних послуг. Втім, такі обмеження здебільшого тривали перші кілька місяців карантину й далі були зняті.

Аналіз відповідей учасників дослідження засвідчив, що у м. Чернігові з часу запровадження карантинних обмежень органи місцевого самоврядування практично не переймалися необхідністю співпраці і проведення спільних заходів з організаціями громадянського суспільства (далі – ОГС) з питань протидії COVID-19.

Варто зазначити, що в обласному центрі не так багато ОГС працює у сфері медицини, але навіть за таких обставин поодинокі звернення й рекомендації залишилися поза увагою чиновників. Натомість, на початку епідемії була потреба в залученні до вирішення першочергових завдань бізнесу й міжнародних організацій із приводу забезпечення засобами індивідуального захисту, кисневими концентраторами тощо. У цьому контексті варто звернути увагу ще й на той факт, що навіть у випадку протестних акцій представники громадських організацій і звичайні мешканці міста не набули підтримки, на відміну від підприємців, вимоги яких, хоча й частково, але задовольнялися.

Натомість, щонайменше два проєкти («Public Open Air University» і «Art vs COVID-19») антиковідного спрямування були реалізовані в Ніжині за активного сприяння муніципалітету. Також сприятлива атмосфера для розвитку громадського сектору створена в Корюківці. Місцева влада зацікавлена в кон-

сультаціях, підтримує будь-які ініціативи і співпрацює з ОГС на постійні основі.

В інших регіонах, де проводилося опитування, інформації про підготовку або реалізацію проєктів, спрямованих на боротьбу з COVID-19, не виявлено.

Практично всі представники громадських організацій, які приймали участь у дослідженні, реалізовували спільні проєкти з органами місцевого самоврядування або подавали заявки для участі грантових конкурсах і бюджетах участі. Серед реалізованих ініціатив були проєкти, спрямовані на:

- розвиток місцевої демократії;
- сприяння боротьбі з порушниками податкового й антикорупційного законодавства;
- просування гендерної рівності;
- допомогу в створенні ОТГ;
- профілактику ризикової поведінки серед дітей та підлітків;
- протидію пандемії COVID-19;
- видавництво збірників;
- сприяння створенню й підтримку вже наявних ОСББ.

Партнерами ОГС були: міські ради Чернігова, Ніжина, Прилук і Корюківки, Головне управління Державної податкової служби в області, Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради, Департамент сім'ї, молоді та спорту ЧОДА, Агенція регіонального розвитку й депутати Чернігівської обласної ради.

Що стосується форм співпраці й комунікації, то вони, за винятком онлайн-формату, практично не змінилися. Основною перевагою використання сучасних цифрових сервісів стало те, що державні чиновники, експерти і представники ОГС почали частіше погоджуватися на участь у засіданнях. Не останню роль у цьому зіграли непотрібність часових і матеріальних витрат на дорогу та легкість коригування графіку зустрічей.

Натомість у респондентів виникли сумніви щодо перспективності використання онлайн-ресурсів у подальшому. Станом на сьогодні – це вимушене рішення на час карантинних обмежень, і не відомо, чи залишиться запит на таку форму спілкування після пандемії. Крім того, учасники опитування зауважили значно меншу ефективність роботи у віртуальному просторі, на відміну від реальних зустрічей. Хоча в деяких випадках це дало змогу збільшити їхню кількість і навіть підвищити інтенсивність роботи.

Такий стан речей спричинений тим, що представники органів влади та місцевого самоврядування здебільшого не переймаються питаннями перебігу реалізації проєктів, їхньої ефективності й необхідності подальшого впровадження одержаних результатів. Найчастіше їх цікавлять фінальні заходи за участю представників ЗМІ, які можна ефективно використати для власного піару.

Серед проблем у співпраці між органами влади та місцевого самоврядування й ОГС респонденти вказали такі:

- формальне ставлення й небажання влади дослухатися до аргументів представників ОГС і об'єднань, які мають дорадчі функції;
- залежність рішень, які приймає влада, від персонального ставлення керівника до проблеми;
- розбіжність в інтересах – представники ОГС вирішують суспільні проблеми, а влада – більше корпоративні (як залишитися при владі);
- часта зміна керівників та практика призначення кандидатів з інших регіонів, як наслідок – витрачається багато часу для вивчення проблематики області й налагодження контактів із громадянським суспільством;
- тривалий (забюрократизований) процес прийняття рішень органами влади;
- недостатнє інформування ОГС про їхні можливості в рамках співпраці з владою;
- значний вплив місцевої влади на комунальні телерадіоорганізації;
- співпраця органів місцевої влади зі «своїми» громадськими організаціями.

Для вирішення означених проблемних питань респонденти запропонували такі заходи:

- на законодавчому рівні закріпити механізми, які б змусили представників влади дослухатися до думки громади;
- обмежити вплив міських голів і депутатів на комунальні телерадіоорганізації;
- зобов'язати при міських радах (центрах ОТГ) створювати громадські ради;
- запровадити бюджет участі в усіх громадах;
- проводити спільні навчання для представників ОГС і влади для напрацювання єдиної стратегії вирішення проблемних питань.

1.5. Висновки і пропозиції

За результатами проведеного опитування членів громадських рад Чернігівщини було встановлено, що від часу заснування ці об'єднання пройшли складний етап розвитку й налагодження співпраці з органами влади та місцевого самоврядування, а переважна більшість їхніх членів чітко розуміють необхідність подальшого вдосконалення таких інституцій.

На жаль, не всі громадські ради виявилися готовими до запровадження карантинних обмежень, подекуди було припинено проведення засідань, зменшилася інтенсивність спілкування з керівниками відповідних підрозділів, проте, практично всі вони з часом знайшли механізми адаптації до нових умов.

На сьогодні громадські ради є важливим інструментом для становлення демократії, однак через брак повноважень ефективність їхньої роботи напряму залежить від ставлення керівника державного органу до думки громадськості.

Це також стосується й характеру комунікації влади з населенням. Загалом пресслужби органів влади та місцевого самоврядування виконують власні функції на високому рівні, використовуючи практично всі доступні канали. З початком карантину їхня діяльність ще більше активізувалася, а основний потік інформації почав зміщуватися на користь інтернету. Водночас органи місцевого самоврядування подають інформацію з вигідної для них сторони, активно впливаючи на редакційну політику комунальних телерадіоорганізацій.

Натомість, нові умови життя, спричинені пандемією COVID-19, практично не позначилися на якості роботи ОГС. Невеликі за розміром і гнучкі до використання різних форм діяльності, ці організації швидко адаптувалися до нових правил гри, а проведення зустрічей в онлайн-форматі навіть спростило процедуру залучення до обговорення важливих питань представників влади, експертів, спікерів та ін. Втім, вагомим переваг і серйозних перспектив у використанні онлайн-технологій у подальшому представники ОГС не бачають.

Оцінювання ефективності комунікації влади із тематики протидії поширенню COVID-19

- 2.1. Чернігівська обласна державна адміністрація.
- 2.2. Корюківська міська рада.
- 2.3. Ніжинська міська рада.
- 2.4. Борзнянська міська рада.
- 2.5. Прилуцька міська рада.
- 2.6. Менська міська рада.
- 2.7. Загальні рекомендації для органів влади щодо комунікації із тематики протидії поширенню COVID-19.

У рамках проєкту **«Пандемія: нові умови, як вікно можливостей для покращення комунікації влади та громадськості в Чернігівській області»** здійснено оцінювання ефективності комунікації влади із тематики протидії поширенню COVID-19 у Чернігівській обласній державній адміністрації (зокрема в Управлінні охорони здоров'я Чернігівської обласної державної адміністрації), Ніжинській, Прилуцькій, Корюківській, Менській та Борзнянській міських радах.

Критерії: оперативність, достовірність, зворотній зв'язок, звернення на гарячі лінії, звернення громадян, реакція громадян, залучення ОГС.

Метод: моніторинг сайтів та фейсбук-сторінок, аналіз запитів щодо звернень громадян і роботи гарячих ліній, аналіз офіційної звітності ЦОБВ.

2.1. Чернігівська обласна державна адміністрація

Із початку карантинних заходів Чернігівська обласна державна адміністрація (далі – ЧОДА) бере на себе роль основного джерела інформації щодо заходів із протидії COVID-19.

Матеріали щодо протидії COVID-19 на сайті ЧОДА зібрані в окремій вкладці: інформація про карантинні обмеження, що запроваджувались із березня 2020 року, посилання на нормативні документи, статистику випадків, роз'яснення щодо симптомів, порядку дій у разі їхнього виявлення.

На сторінці ЧОДА оприлюднюється інформація:

- про кількість нових випадків – **щоденно** (із самого початку оголошення надзвичайної ситуації в Україні);
- про заповненість ліжок у закладах охорони здоров'я Чернігівської області, визначених для шпиталізації пацієнтів із підтвердженим випадком COVID-19, – **кілька разів на тиждень**;
- про результати вакцинації – **щодня з понеділка до п'ятниці**.

Така інформація готується Управлінням охорони здоров'я ЧОДА щодня за наявними даними лікувальних закладів.

Щодо безпосередньої діяльності з протидії COVID-19 на сайті ОДА розміщено:

- розпорядження керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, протоколи засідань відповідного штабу (не оновлювались із листопада 2020 року);
- рішення, які приймає обласна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
- новини про поточну діяльність ЧОДА (структурних підрозділів ЧОДА) щодо забезпечення лікарень.

Комунікація зі ЗМІ щодо питань протидії COVID-19:

- ЗМІ посилаються на ЧОДА як першоджерело інформації про все, що стосується протидії COVID-19, статистики з питань захворюваності, карантинних заходів;
- надаються коментарі посадових осіб ЧОДА для ЗМІ (пряма мова);
- посадові особи беруть участь у тематичних медіазаходах (програма «Тема дня» на «UA: Чернігів», радіопередачах «Чернігівська хвиля»);
- підсумкова інформація озвучується на брифінгах (пресконференціях) голови ЧОДА;
- оприлюднюються особисті звернення голови ЧОДА щодо дотримання карантинних заходів;
- здійснюється коментування критичних ситуацій (спілкування з учасниками акцій протесту, реагування на критику щодо забезпеченості лікарень та якості надання послуг).

Доступ до заходів, які проводяться у ЧОДА, здійснюється на загальних під-

ставах, зі вказанням на карантинні обмеження та проханням заздалегідь повідомити про участь. Скарг із боку ЗМІ щодо недопуску на заходи у ЧОДА (або такі, що проводяться ЧОДА чи її структурними підрозділами) не було.

Інші канали комунікації щодо протидії COVID-19 на сайті ЧОДА:

- релізи із сайтів Кабінету Міністрів України, Офісу Президента України, Міністерства охорони здоров'я України;
- із березня 2021 року – релізи Комунікаційного центра вакцинації від COVID-19.

Що стосується звернень громадян, які упродовж 2020–2021 року надходили до Чернігівської ОДА (відділ звернень, гаряча лінія, Урядова гаряча лінія), то найбільше вони стосувались:

- роботи екстреної медичної служби, виїздів на виклики до людей із симптомами COVID-19 (найбільше надходили протягом жовтня-грудня 2020 року та березня-квітня 2021 року), змін у протоколах роботи лікувальних установ;
- витрачання громадянами власних коштів на лікування від COVID-19 під час перебування в лікарнях;
- скарг на недотримання санітарно-епідеміологічних заходів громадянами та суб'єктами підприємницької діяльності;
- скарг на запроваджені карантинні заходи і вимог щодо їхнього повного чи часткового скасування.

2.2. Корюківська міська рада

Упродовж 2020–2021 років Корюківська міська рада інформувала жителів громади щодо ситуації з протидії COVID-19.

Наявна інформація переважно стосується періоду березня-квітня 2020 року, коли були вперше запроваджені карантинні заходи та виявлені перші випадки інфікування.

Із вересня 2020 року інформації про протидію поширенню COVID-19 на сайті та фейсбук-сторінці стало значно менше, переважно це повідомлення про карантинні обмеження.

Інформація на сайті здебільшого стосується:

- виявлення випадків інфікування на території громади;
- інформування про витрачання коштів громади на заходи, пов'язані із протидією COVID-19;
- роз'яснень щодо епідеміологічної безпеки, правил особистої гігієни.

На сайті міської ради поширюється інформація з інших джерел:

- релізи центральних органів влади;
- роз'яснення щодо роботи служб, організацій в умовах карантину, надання послуг громадянам.

Як канал додаткової інформації використовуються особисті сторінки голо-

ви міської ради у фейсбуку та ютубі. Інформація (відео) здебільшого стосується питань реагування на загрози COVID-19, зокрема в перші тижні карантину в березні-квітні 2020 року, у час виявленні перших випадків інфікування.

За таких умов відео у мережі «Фейсбук» були популярними, поширювалися жителями громади й набирали по 6–10 тисяч переглядів.

2.3. Ніжинська міська рада

Упродовж 2020–2021 років Ніжинська міська рада інформувала жителів громади щодо ситуації з протидії COVID-19 за кількома напрямками.

Так, на головній сторінці сайту міської ради розміщено загальну вкладку з масивом інформації щодо COVID-19.

Зокрема, наявні дані щодо:

- профілактики інфікування та поширення коронавірусу на території, що підпорядковується Ніжинській міській раді;
- загальні дані щодо епідемічної ситуації;
- довідкова інформація про сімейних лікарів;
- відомості щодо дій міської ради з протидії коронавірусній хворобі;
- інформація про збір коштів та надану благодійну допомогу.

У форматі періодичних новин міська рада активно інформує жителів про реагування влади на епідемію, запроваджені протиепідемічні заходи, зміну карантинних обмежень, роботу лікувальних закладів. Робиться акцент на поширенні інформації безпосередньо від спікерів: головних лікарів, представників місцевого відділу обласного лабораторного центру МОЗ України.

Частина інформації з цієї тематики – відео зі щотижневих нарад при міському голові.

Додаткова інформація, присвячена протидії COVID-19, також розміщена у рубриці «Бізнес під час карантину».

2.4. Борзнянська міська рада

Інформування на сайті міської ради у квітні-жовтні 2020 року епізодичне, фактично немає даних щодо випадків інфікування, поточної епідемічної ситуації, інформації щодо дій міської влади.

У квітні-листопаді 2020 року матеріалів щодо протидії COVID-19 взагалі не знайдено.

Із грудня 2020 року на сайті з'являються повідомлення про взаємодію міської ради із місцевою лікарнею та центром первинної медико-санітарної допомоги, про запровадження карантинних заходів.

Є окрема рубрика «Інформація щодо коронавірусу», де розміщуються протоколи місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (станом на 22 квітня 2021 року – 2 протоколи за 2021 рік).

Також на сторінці у фейсбуці міська рада оприлюднює щотижневі повідом-

лення про статистику захворюваності на COVID-19.

2.5. Прилуцька міська рада

Міська рада інформує громадян про заходи з протидії поширенню COVID-19 на своєму сайті через:

- виокремлену рубрику щодо протидії COVID-19, де, зокрема, наведено перелік достовірних джерел інформації з цієї теми;
- релізи за підсумками нарад за участі керівництва міста та рішень, ухвалених міською комісією з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
- інформацію щодо чинних карантинних обмежень;
- роз'яснення щодо вакцинації, роботи лікувальних закладів;
- відомості про особливості роботи міських служб під час карантину.

2.6. Менська міська рада

Матеріали, які стосуються протидії поширенню COVID-19, розміщуються на сайті міської ради:

- статистична та довідкова інформація, новини (оновлюються), відомості щодо суб'єктів, які надають допомогу, – в окремій вкладці;
- дані щодо поточної ситуації із захворюваністю на COVID-19 з посиланнями на експертів (працівників лікувальних установ);
- інформація щодо карантинних обмежень.

2.7. Загальні рекомендації для органів влади щодо комунікації із тематики протидії поширенню COVID-19

1. Залучати до коментарів щодо стану справ експертів: лікарів відповідного фаху, науковців, представників аналітичних громадських організацій, які працюють у сфері охорони здоров'я.

2. Оновлювати (актуалізувати) інформацію та дані у започаткованих на головних сторінках вебсайтів рубриках (вкладках), що стосуються протидії COVID-19.

3. Періодично нагадувати через усі можливі канали комунікації про санітарно-епідеміологічні заходи та обмеження для громадян і бізнесу. Інформувати громадян про витрачання коштів, які виділяються із місцевих бюджетів на заходи із протидії COVID-19.

Аналіз діяльності громадських рад при органах влади в Чернігівській області у 2020-2021 роках

3.1. Громадська рада при Чернігівській обласній державній адміністрації.

3.2. Громадська рада при виконавчому комітеті Ніжинської міської ради.

3.3. Громадська рада при Головному управлінні Державної податкової служби у Чернігівській області.

3.4. Громадська рада при виконавчому комітеті Прилуцької міської ради.

3.5. Громадська рада при Державній екологічній інспекції у Чернігівській області.

У рамках проєкту «Пандемія: нові умови, як вікно можливостей для покращення комунікації влади та громадськості в Чернігівській області» здійснено аналіз діяльності 5 громадських рад (далі в тексті – ГР): при Чернігівській обласній державній адміністрації, при Ніжинській та Прилуцькій міських радах, Головному управлінні Державної податкової служби у Чернігівській області, Державній екологічній інспекції у Чернігівській області.

Аналіз здійснено за такими критеріями:

– **кількісні:** кількість учасників засідань та засідань за рік; можливість для громадян дивитися засідання громадських рад онлайн; публікація протоколів засідань та фінальних рішень засідань громадських рад на сайті органу місцевої влади чи самої громадської ради, участь у засіданнях керівників владних органів;

– **якісні:** актуальність рішень, розгляд питань, пов'язаних з COVID-19, участь у розробленні програм/заходів/рішень/реагувань щодо протидії поширенню COVID-19, реагування владного органу на рішення громадської ради, участь у консультаціях із громадськістю та проведення громадських експертиз: кількість розглянутих проєктів рішень/програм, урахування наданих рекомендацій, розгляд питань реалізації реформ у конкретній галузі та оцінювання їхнього прогресу/ефективності, інформаційна діяльність громадської ради).

3.1. Громадська рада при Чернігівській обласній державній адміністрації

Громадська рада при Чернігівській обласній державній адміністрації (далі – ЧОДА) створена та діє згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 996

«Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 року. Склад ГР затверджений розпорядженням голови обласної державної адміністрації 15 квітня 2019 року (повноваження – на 2 роки). Склад – 136 осіб (фактично, не відповідає Типовому положенню, яке передбачає склад ГР не більше 35 осіб). Протягом 2019–2020 років 4 рази вносилися зміни до складу ГР, виключено з різних причини 31 члена ГР. Керівний орган – президія ГР, створено 22 комітети.

У 2020 році ГР провела 1 засідання (19 лютого), для порівняння, у 2019 – 3 засідання.

За інформацією членів ГР, засідання не проводилися через пандемію та карантин. У 2020 році відбулося 4 засідання президії ГР (28 січня, 12 лютого, 3 червня та 16 вересня), для порівняння, у 2019 – 5 засідань.

Щорічно готується звіт про роботу ГР, який розглядається на засіданні ГР.

На сайті ЧОДА розміщено:

- усі матеріали щодо діяльності ГР (новини, інформація про склад, регламент роботи й положення) – в окремій вкладці;
- протоколи всіх засідань ГР із додатками, в які включаються прийняті рішення ГР;
- плани роботи ГР;
- новини на головній сторінці (за умови участі в засіданні ГР / засіданні президії ГР керівництва ЧОДА);
- анонси засідань ГР / президії ГР, публічних заходів, які проводить ГР – у рубриці «АНОНСИ».

У засіданнях ГР бере участь профільний заступник голови ЧОДА, рідше – голова ЧОДА (аналіз за 2019–2021 роки). У засіданнях президії ГР – профільний заступник голови ЧОДА, керівник департаменту інформаційної діяльності та комунікацій із громадськістю ЧОДА.

Прямої трансляції засідань немає.

Комунікація з членами ГР відбувається через розсилки електронною поштою (анонси заходів за участю громадськості, проекти документів, які проходять процедуру консультацій із громадськістю).

У 2020 році на адресу членів ГР здійснювалась розсилка документів (проекти обласних цільових програм, змін до цільових програм, проекти бюджетних запитів розпорядників коштів частини структурних підрозділів ЧОДА).

Щорічно ГР затверджує план роботи на наступний рік. Він складається із пропозицій комітетів, включає розділи щодо участі в консультаціях із громадськістю та заходах, які проводить ЧОДА, громадської та антикорупційної експертизи, моніторингу обласних програм, проведення засідань за круглим столом, питань, які заплановані до розгляду на засіданнях, співпраці зі ЗМІ.

У плані роботи на 2021 рік – питання громадської експертизи, питання економіки, соціального захисту, гуманітарної сфери, реалізації реформ (розвиток та застосування відкритих даних в Україні та на Чернігівщині, деінституціо-

налізація психіатричної допомоги, охорона здоров'я). План складався в січні 2020 року, тому питання протидії COVID-19 у план не включені.

У 2020 році відбулось одне засідання Громадської ради (19 лютого), де розглядалися: а) звіт ГР за 2019 рік; б) пропозиції щодо реформування системи охорони культурної спадщини в області.

Один із напрямів, де члени ГР найактивніші – екологічний (контроль за діяльністю регіонально-ландшафтного парку «Ялівщина» в Чернігові, робота представників ГР щодо збереження і відтворення природних екосистем лісо-паркових зон та водних ресурсів Чернігівської області тощо).

Інші напрями роботи членів ГР при ЧОДА:

- участь у роботі консультативно-дорадчих органів (представники ГР входять до Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання, колегії окремих структурних підрозділів ЧОДА);
- голова ГР включається до складу Колегії ОДА (у 2019–2020 роках – Ігор Москаленко);
- включення членів ГР до робочих груп із розроблення проєктів цільових програм, які готуються структурними підрозділами ЧОДА для затвердження на сесіях Чернігівської обласної ради;
- робота в комісіях із конкурсного добору (заміщення посади керівника позаміського дитячого закладу оздоровлення та відпочинку «ДИВО-СВІТ» Чернігівської обласної ради);
- участь у роботі комісії, яка приймає рішення щодо надання фінансової підтримки інститутам громадянського суспільства з обласного бюджету;
- внесення пропозицій до проєктів обласних програм (проєкт обласної цільової Програми з національно-патріотичного виховання на 2021–2025 роки, проєкт Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2021–2027 роки в частині захисту річок басейну Десни на території Чернігівської області).

З питань протидії поширенню COVID-19:

- періодичне інформування Президії ГР на засіданнях про поточний стан справ із протидії пандемії;
- обговорення проблемних питань під час засідань круглого столу 3 грудня 2020 року (питання знезараження повітря в громадських місцях), 11 лютого 2021 року (допомога населенню, постраждалому внаслідок Чорнобильської катастрофи, запровадження в області системи надання хоспісної та паліативної медичної допомоги, організаційне та методичне забезпечення діяльності сімейних лікарів в умовах пандемії COVID-19).

3.2. Громадська рада при виконавчому комітеті Ніжинської міської ради

Громадська рада створена та діє згідно з Постановою КМУ № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної по-

літики» від 3 листопада 2010 року (для органів місцевого самоврядування Положення застосовується у якості рекомендації), Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

У 2020 році завершував роботу склад ГР 2018–2020 років (затверджено рішенням виконкому 27 червня 2018 року в складі 25 осіб, голова ГР – Володимир Дорохін, 5 комітетів). Із жовтня 2020 року діє новий склад ГР (затверджено рішенням виконкому 29 жовтня 2020 року в складі 25 осіб, голова ГР – Володимир Дорохін, 5 комітетів).

У 2020 році проведено 2 засідання ГР (28 лютого, 15 жовтня).

На сайті Ніжинської міської ради:

- матеріали щодо діяльності ГР за 2018–2020 роки розміщуються в окремій вкладці (наявні відомості про склад, тексти 3 протоколів, звіти за 2018, 2019 роки);
- матеріали щодо діяльності ГР за 2020–2022 роки розміщуються в окремій вкладці (наявні відомості про склад, тексти положення, 2 протоколів, план на 2021 рік);
- оприлюднюються новини про заходи за участі членів ГР та керівництва міської ради.

Прямої трансляції засідань немає.

На засіданнях ГР розглядалися питання:

- поточні питання життєдіяльності міста та питання благоустрою;
- обговорення роботи Ніжинського відділення АТ «ЧернігівГаз» (заміна теплових лічильників, транспортування газу, ціна за транспортування);
- планування роботи;
- обговорення проєкту положення про ГР.

Громадська рада готує звіти про роботу, втім, на сайті розміщено звіти лише за 2018 та 2019 роки.

На засіданні 15 січня 2021 року за участі міського голови та секретаря міської ради розглянуто питання благоустрою, екології, положення про ГР, плану роботи на 2021 рік. Зокрема, заплановано розглянути питання соціально-економічного розвитку міста, роботи аптечних кіосків, обговорення будівництва палацу культури й мистецтв, розвитку історико-культурної спадщини, благоустрою міста, роботи міського транспорту, проєкту бюджету на 2022 рік. Серед цікавого – вивчення громадської думки щодо діяльності міської ради.

3.3. Громадська рада при Головному управлінні Державної податкової служби у Чернігівській області

Громадська рада створена та діє згідно з Постановою КМУ № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 року.

Чинний склад ГР затверджено наказом в. о. начальника Головного управ-

ління Державної податкової служби (далі – ДПС) у Чернігівській області від 8 лютого 2020 року у кількості 29 осіб. Керівні органи – голова ГР (Дмитро Адамченко) та 2 заступники. Під час першого засідання була пропозиція створити комітети, втім, її не підтримали.

У грудні 2020 року рішенням ГР її діяльність пролонгована в рамках проведення реорганізації Державної податкової служби України в єдину юридичну особу. Таким чином, склад ГР діятиме до січня 2022 року.

У 2020 році ГР провела 4 засідання: 30 січня, 30 червня (онлайн), 30 вересня (онлайн), 14 грудня (онлайн).

На сайті Головного управління ДПС в області розміщено:

- усі матеріали стосовно діяльності ГР (в окремій вкладці);
- протоколи всіх засідань ГР;
- положення про ГР;
- новини, повідомлення, релізи;
- анонси засідань ГР;
- новини, які стосуються взаємодії керівництва ДПС із громадськістю.

У засіданнях ГР бере участь керівник Головного управління ДПС в області (засідання 30 січня), представник сектору комунікації з громадськістю.

Прямої трансляції засідань немає.

На електронну пошту члени ГР отримують проекти документів, інформацію, яка буде розглядатись на засіданнях, інформаційні листи від Головного управління ДПС у Чернігівській області, а також інші консультаційно-роз'яснювальні матеріали для ознайомлення.

На засіданнях ГР розглядалися питання:

- запровадження нововведень щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб-підприємців;
- обговорення законопроекту «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування податком на прибуток підприємств»;
- проведення антикризових заходів у період карантину;
- інформування платників податків про зміни до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві;
- поточної роботи податкової служби;
- проблем бізнесу (блокування податкових накладних, нові форми звітності, звітування підприємств, платників податку на прибуток);
- вдосконалення норм антикорупційного законодавства, питання проведення перевірок та відшкодування ПДВ.

Пропозиції, які надаються під час обговорення проектів документів, надсилаються до Державної податкової служби України.

На засіданні 18 березня 2021 року розглянуто питання реформ: а) пілотний проєкт щодо взаємодії з об'єднаними територіальними громадами, розширення бази оподаткування, залучення до сплати належних податків та зборів

усього кола платників, збільшення дохідної частини бюджетів територіальних громад; б) актуальні питання впровадження реєстраторів розрахункових операцій (програмних реєстраторів розрахункових операцій).

З питань протидії поширенню COVID-19 на засіданні ГР 14 грудня 2020 року розглянули питання антикризових заходів у період карантину (інформування платників податків про зміни до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві).

У березні 2020 року членів ГР поінформовано, що у зв'язку з оголошенням в Україні карантину засідання ГР переносяться на період після закінчення карантину. Загалом через карантинні заходи 3 з 4 засідань ГР у 2020 році проведено онлайн.

3.4. Громадська рада при виконавчому комітеті Прилуцької міської ради

Громадська рада створена та діє згідно з Постановою КМУ № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 року (для органів місцевого самоврядування Положення застосовується у якості рекомендації), Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Чинний склад ГР затверджено рішенням виконкому 19 березня 2019 року в складі 35 осіб. Керівні органи – голова ГР (Володимир Нежиборець) та 2 заступники. У 2020 році двічі вносилися зміни до складу ГР – через обрання членів ГР депутатами місцевих рад виключено 4, включено 4 представника із рейтингового списку.

У 2020 році проведено 3 засідання ГР (28 січня, 3 вересня, 9 грудня).

На сайті Прилуцької міської ради розміщено:

- матеріали щодо діяльності ГР за 2019–2020 роки – склад, положення, протоколи (в окремих вкладці);
 - новини про засідання ГР, заходи, організовані ГР (на головній сторінці).
- Засідання ГР транслюються через ютуб-канал міської ради.

На засіданнях ГР розглядалися питання:

- заслуховування інформації про поточну діяльність виконавчих органів міської ради, структурних підрозділів (про здійснення соціальних виплат, роботу Центру надання адміністративних послуг);
- реформи вторинної ланки комунального некомерційного підприємства «Прилуцька центральна міська лікарня»;
- роботи міських служб щодо нарахування й надання пільг у грошовій формі на оплату житлово-комунальних послуг, призначення державної допомоги на дітей одиницям матерям та державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;
- благоустрою, безпеки на дорогах;

- делегування членів ГР для участі в роботі комісії з конкурсного добору на зайняття посади: а) генерального директора комунального некомерційного підприємства «Прилуцька міська стоматологічна поліклініка»; б) директора комунального закладу спеціалізованої мистецької освіти «Прилуцька школа мистецтв».

Також ГР – ініціатор нагороджень відзнаками міської ради представників громадськості міста.

На засіданнях ГР присутні інші представники інститутів громадянського суспільства.

3.5. Громадська рада при Державній екологічній інспекції у Чернігівській області.

На сайті Державної екологічної інспекції в області розміщено:

- установчі документи ГР за 2017–2018 роки (положення, регламент, протокол установчих зборів);
- склад ГР за 2017–2018 роки;
- протоколи засідань за 2017–2018 роки.

Контент-аналіз публікацій на інформаційних ресурсах органів державної влади та місцевого самоврядування

4.1. Чернігівська обласна державна адміністрація.

4.2. Корюківська міська рада.

4.3. Ніжинська міська рада.

4.4. Борзнянська міська рада.

4.5. Менська міська рада.

У рамках проєкту **«Пандемія: нові умови, як вікно можливостей для покращення комунікації влади та громадськості у Чернігівській області»** проведено контент-аналіз публікацій на інформаційних ресурсах органів державної влади та місцевого самоврядування: Чернігівської обласної державної адміністрації, Ніжинської міської ради, Прилуцької міської ради, Корюківської міської ради, Менської міської ради, Борзнянської міської ради.

Період: 12 місяців, із квітня 2020 року до березня 2021 року.

Метод: контент-аналіз інформаційних ресурсів органів державної влади, сторінок у мережі «Фейсбук», каналів на сервісі «Ютуб».

Критерії: кількість публікацій у розрізах: орган державної влади, інформаційний ресурс, місяць, рік; тематика; унікальність контенту; наочність; форми й канали комунікації.

4.1. Чернігівська обласна державна адміністрація

Офіційні інформаційні ресурси:

- офіційний сайт:
<https://cg.gov.ua/index.php?tp=main> (створений відповідно до вимог Порядку функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади (наказ Держкомтелерадіо України в редакції від 27 березня 2015 року);
- сторінка організації у фейсбуку:
<https://www.facebook.com/cg.gov.ua> (сторінка не верифікована), 7 тисяч підписників;
- канал у ютюбі:
<https://www.youtube.com/channel/UCBnxaSkRBOJjFalfxoy69lQ>, 339 підписників.

Висновки

Чернігівською обласною державною адміністрацією (далі – ЧОДА) забезпечено належний рівень інформаційної діяльності й комунікації з громадянами та зі ЗМІ під час карантину. Належним чином працює зворотній зв'язок із громадянами.

Робота зі ЗМІ мала свої особливості, втім, скарг із боку медіа на обмеження чи недопуск журналістів на заходи за період, що аналізується, не надходило.

Новини у квітні-жовтні 2020 року здебільшого стосуються діяльності безпосередньо голови ЧОДА. У січні-березні 2021 року збільшилася кількість матеріалів, які стосуються гендерної тематики, залучення жінок до проєктів.

Сайт ЧОДА – офіційне джерело інформації про статистику щодо COVID-19, вакцинацію, значної частини матеріалів щодо епідемічної безпеки, роз'яснень і надання громадянам достовірної інформації, що було особливо важливим у березні-квітні 2020 року.

Власний контент ЧОДА оприлюднюється у фейсбуку, періодично готується інфографіка. Також у фейсбуку публікується інформація щодо протидії COVID-19.

Відеоконтент активно використовувався ЧОДА у квітні-серпні 2020 року, втім, переважно як поширення матеріалів із фейсбук-сторінки голови ЧОДА. У вересні 2020 – березні 2021 років серед відеоматеріалів – здебільшого відеоряд заходів у ЧОДА. Запроваджена рубрика «Щотижневі звіти ОДА», втім, вийшло лише 4 тематичні матеріали. Сторінка у ютюбі має обмежену кількість підписників, кількість переглядів відео – у середньому 50–100.

Порівнюючи з квітнем 2019 – березнем 2020 років: збільшення кількості

власного контенту (на 25 %), активне використання відеоформату, запровадження системи періодичних брифінгів керівництва ЧОДА, перетворення сайту ЧОДА на головне джерело перевіреної інформації щодо протидії COVID-19. У квітні-вересні 2020 року – збільшення кількості матеріалів безпосередньо про голову ЧОДА. Із січня 2021 року – збільшення кількості матеріалів, які стосуються гендерних питань; загалом намагання ЧОДА працювати в режимі кризових комунікацій.

4.2. Корюківська міська рада

Офіційні інформаційні ресурси:

- офіційний вебпортал Корюківської міської ради:
<http://koryukivka-rada.gov.ua/>
- сторінка організації у фейсбуку:
<https://www.facebook.com/koryukivka.misto>, 3,7 тисячі підписників;
- канал у ютубі – немає, є особистий канал міського голови:
<https://www.youtube.com/user/roti4ek>

Висновки

Корюківською міською радою забезпечено належний рівень інформаційної діяльності й комунікації з громадянами та зі ЗМІ під час карантину.

Для громадян створено відповідну кількість дієвих механізмів зворотного зв'язку.

На сайті дуже вдало поєднуються новини всеукраїнського / регіонального рівня із місцевим контекстом, приміром, новини про «Велике будівництво» ілюструються цифрами та фактами щодо будівництва об'єктів у громаді. Відповідним чином місцевим контекстом поширюються новини про соціально-економічний розвиток, події обласного рівня.

На сайті розміщені відповідні набори відкритих даних, вичерпна довідкова та статистична інформація для громадян, наведені детальні відомості про роботу Центру надання адміністративних послуг.

Оприлюднюються новини за підсумками засідань виконавчого комітету та сесій міської ради.

Інформація у фейсбуку частково дублюється із сайту міської ради, втім, у соціальній мережі наявно до 30 % оригінальних постів.

4.3. Ніжинська міська рада

Офіційні інформаційні ресурси:

- офіційний вебпортал Ніжинської міської ради:
<https://nizhynrada.gov.ua/>
- сторінка організації у фейсбуку:

<https://www.facebook.com/Ніжинська-міська-рада-212804029319111>,
1,6 тисячі підписників;

– канал у ютубі:

<https://www.youtube.com/user/NizhynTB>, 1,9 тисячі підписників.

Висновки

Ніжинською міською радою забезпечено належний рівень інформаційної діяльності й комунікації з громадянами та зі ЗМІ під час карантину.

Із вересня 2020 року запрацював новий сайт міської ради, більш якісний та структурований, який передбачає велику кількість відкритих даних, публічної інформації, можливостей для зворотного зв'язку. Втім, частина рубрик були заповнені станом на середину 2020 року й далі не наповнювались, деякі посилання недоступні (звіти депутатів та фракцій, заяви депутатів, деякі дані містобудівної документації, зауваження комісій, опція «Відкритий бюджет» тощо).

Міська влада ефективно працює із комунікацією щодо COVID-19, поширюючи пряму мову експертів (у цьому випадку – лікарів), готуються відеоматеріали. На головній сторінці є вичерпна інформація щодо протидії коронавірусній хворобі, включно з матеріалами та довідковими даними для використання громадянами (щодо приймання лікарями, тестування на коронавірусну інфекцію).

Для громадян створено відповідну кількість дієвих механізмів зворотного зв'язку.

На сайті розміщені дуже широкий перелік наборів відкритих даних, вичерпна довідкова та статистична інформація для громадян. Втім, частина рубрику не оновлювалась із серпня-вересня 2020 року.

Оприлюднюються новини про підсумки засідань виконавчого комітету, сесій міської ради, комісій.

Додатковий канал інформації – відеоконтент, у якому переважає тематика висвітлення діяльності керівництва міста, заходів з благоустрою, пряма мова працівників міської ради, керівників комунальних підприємств.

4.4. Прилуцька міська рада

Офіційні інформаційні ресурси:

– офіційний вебпортал Прилуцької міської ради:

<https://pryluky.cg.gov.ua/>

– сторінка організації у фейсбуку:

<https://www.facebook.com/Прилуцька-міська-рада-254532978304324>,
3,7 тисячі підписників;

– канал у ютубі:

<https://www.youtube.com/channel/UCXTIfnAsb1R6BKINxV-15TA/videos>,
400 підписників.

Висновки

Прилуцька міська рада забезпечує належний рівень інформаційної діяльності й комунікації з громадянами та зі ЗМІ під час карантину.

Функціональні рубрики регулярно наповнюються, втім, деякі з них не оновлювались протягом певного періоду часу.

На відміну від інших громад, на вебсайті немає перекосу щодо подання позитивних новин виключно через висвітлення діяльності міського голови.

Докладно висвітлюються засідання виконавчого комітету та сесій міської ради. Наявна їхня пряма трансляція.

Для громадян створено відповідну кількість дієвих механізмів зворотного зв'язку.

На сайті розміщені дуже широкий перелік наборів відкритих даних, вичерпна довідкова та статистична інформація для громадян. Деякі рубрики потребують оновлення.

4.5. Борзнянська міська рада

Офіційні інформаційні ресурси:

- офіційний сайт:
<https://borznyanska-gromada.gov.ua/> (сайт створений на платформі gromada.gov.ua);
- сторінка організації у фейсбук:
<https://www.facebook.com/borznatg> (сторінка пресслужби Борзнянської територіальної громади), 1 тисяча підписників.

Висновки

Борзнянською міською радою забезпечено належний рівень інформаційної діяльності й комунікації з громадянами та зі ЗМІ під час карантину.

Зворотній зв'язок із громадянами потребує покращення, приміром, запровадження системи петицій.

Робота зі ЗМІ мала свої особливості через обмежену кількість медіа в громаді. Інформація з офіційного сайту та фейсбук-сторінки надалі поширюється здебільшого через пабліки в соціальних мережах.

Чітко виділяються 2 періоди: квітень-листопад 2020 року та грудень 2020 – березень 2021 років. Збільшення кількості інформації, заповнення рубрик та якісне ведення сторінки у фейсбуку пов'язано, очевидно, зі зміною керівництва громади за підсумками місцевих виборів 25 жовтня 2020 року.

На офіційному сайті наявні відкриті дані, довідкова та статистична інформація для громадян, відомості про роботу Центру надання адміністративних послуг – у цілому даний блок на задовільному рівні.

Офіційне джерело відомостей про статистику щодо COVID-19 у Борзнянській громаді – фейсбук-сторінка. Інформація про карантинні заходи, епіде-

мічну ситуацію та заклики до громадян щодо обмеження контактів практично відсутні.

Більше власного цікавого контенту оприлюднюється у фейсбуку. Можливо, це пов'язане із тим, що інформацію жителі громади переважно отримують із пабліків у соціальних мережах, тож комунікація через фейсбук є оптимальною.

4.6. Менська міська рада

Офіційні інформаційні ресурси:

- офіційний веб-портал Менської міської ради:
<https://mena.cg.gov.ua/index.php?tp=main>
- сторінка організації у фейсбуку:
<https://www.facebook.com/MenskaMiskaRada>, 2,6 тисячі підписників.

Висновки

Менською міською радою забезпечено належний рівень інформаційної діяльності й комунікації з громадянами та зі ЗМІ під час карантину.

Сайт міської ради забезпечує належну кількість дієвих механізмів зворотного зв'язку.

Власні новини змістовні, із відповідним фактажем, посиланнями на джерела інформації.

На сайті розміщені велика кількість наборів відкритих даних, якісна довідкова та статистична інформація для громадян, детальні дані про роботу Центру надання адміністративних послуг.